

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મેસર્સ ઝંડુ ફાર્માસ્યુટિકલ વર્ક્સ લિમિટેડ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

મોહમ્મદ શરફુલ હક અને અન્ય

૧ નવેમ્બર, ૨૦૦૪

[ન્યાયમૂર્તિ અરીજિત પસાયત અને ન્યાયમૂર્તિ સી.કે. ઠક્કર]

ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩:

કલમ ૪૮૨- ફરિયાદના કેસમાં કાર્યવાહી રદ કરવા બાબત- ઠરાવવામાં આવ્યું કે, જો ફરિયાદમાં કોઈ ગુનો જણાતો ન હોય અથવા તે તુરંત, પજવણી કરનારી કે દમનકારી હોય, તો કાર્યવાહી રદ કરવાની અંતર્ગત સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાય છે- હકીકતો મુજબ, ફરિયાદી સ્વચ્છ હાથ સાથે અદાલતમાં આવ્યા ન હતા, અને ફરિયાદ એ કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ હોવાથી, કાર્યવાહી રદ કરવામાં આવે છે.

કલમ ૪૬૮(૨)(સી)- ગુનાની નોંધ લેવી- મર્યાદાનો સમયગાળો- ૧૯૯૫માં ગુનો થયો હોવાના આક્ષેપ સાથે ૨૦૦૨માં ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી- મેજિસ્ટ્રેટે આઈપીસીની કલમ ૪૧૮ હેઠળ પ્રક્રિયા શરૂ કરી- ઠરાવવામાં આવ્યું કે, અદાલત આ ગુનાની નોંધ લઈ શકે નહીં, કારણ કે આવા કિસ્સામાં મર્યાદા ૩

વર્ષની છે- ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦- કલમ ૪૧૮- ફરિયાદ દાખલ કરવા માટેની મર્યાદા.

પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ ૦૯/૦૮/૨૦૦૨ ના રોજ અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ ફરિયાદ દાખલ કરી હતી જેમાં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે અપીલકર્તાઓએ તેમની જાહેરાત મુજબ એરિયા મેનેજરની પોસ્ટ માટે તેમનો ઇન્ટરવ્યુ લીધો હતો, પરંતુ તેમને ૦૯/૦૮/૧૯૯૫ થી ફિલ્ડ ઓફિસર તરીકે નિમણૂક આપી હતી, અને તેમની ખાતરી હોવા છતાં તેઓએ તેમને એરિયા મેનેજર તરીકે નિયુક્ત કર્યા ન હતા; અને, તેમ કરીને અપીલકર્તાઓએ આઈ.પી.સી.ની કલમ ૪૦૬ અને ૪૦૯ હેઠળ ગુના કર્યા છે. મેજિસ્ટ્રેટનો અભિપ્રાય હતો કે અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ આઈપીસીની કલમ ૪૧૮ હેઠળ કાર્યવાહી કરવા માટે પૂરતા પુરાવા/સામગ્રી ઉપલબ્ધ છે, અને તે મુજબ તેમની ઉપસ્થિતિ માટે સમન્સ જારી કર્યા હતા. અપીલકર્તાઓએ વડી અદાલત સમક્ષ સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ અરજી દાખલ કરી જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે, ફરિયાદને સમય મર્યાદાનો બાધ નડે છે. તેમની વિરુદ્ધ કોઈ કેસ બનતો નથી; અને ફરિયાદી સ્વચ્છ હાથ સાથે અદાલતમાં આવ્યા નથી અને મહત્વની હકીકતો છુપાવી છે. વડી અદાલતે આ અરજી ફગાવી દીધી હતી. તેનાથી નારાજ થઈને કંપનીએ આ અપીલ દાખલ કરી હતી.

અપીલને મંજૂરી આપતાં, ન્યાયાલયે ઠેરવ્યું કે;

૧. મેજિસ્ટ્રેટે આઈપીસી ની કલમ ૪૧૮ હેઠળના ગુના માટે પ્રક્રિયા શરૂ કરી છે. ઉક્ત ગુના માટે નિર્ધારિત સજા ત્રણ વર્ષની કેદ છે. ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા ની કલમ ૪૬૮(૨)(સી) મુજબ મર્યાદાનો સમયગાળો ૩ વર્ષનો હોવાથી, અદાલત આ ગુનાનું સંજ્ઞાન લઈ શકી ન હોત. ૧૯૯૫ થી ૨૦૦૧ વચ્ચેની નિષ્ક્રિયતા માટે કોઈ પણ પ્રકારની સમજૂતી આપવામાં આવી ન હતી. મેજિસ્ટ્રેટનો આદેશ સંહિતાની કલમ ૪૬૮ અથવા કલમ ૪૭૩ પૈકી કોઈનો પણ ઉલ્લેખ કરતો નથી. વડી અદાલતે એવું ઠરાવવામાં સ્પષ્ટપણે ભૂલ કરી છે કે ફરિયાદને સમયમર્યાદાનો બાધ નડતો નથી.[૭૯૯-બી-સી, સી-ડી]

૨. ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળની હકુમતનો ઉપયોગ (i) સંહિતા હેઠળના આદેશને અમલમાં મૂકવા માટે, (ii) અદાલતની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ રોકવા માટે, અને (iii) અન્યથા ન્યાયના ઉદ્દેશોને સુરક્ષિત કરવા માટે કરી શકાય છે. ફરિયાદ પર શરૂ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીમાં, કાર્યવાહી રદ કરવાની અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવાની જરૂર માત્ર ત્યારે જ પડે છે જો ફરિયાદમાં કોઈ ગુનો જણાતો ન હોય અથવા જો તે તુરંચ, પજવણી કરનારી કે દમનકારી હોય. પ્રસ્તુત કેસની હકીકતલક્ષી સ્થિતિ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ફરિયાદી સ્વચ્છ હાથ સાથે અદાલતમાં આવ્યા ન હતા અને ફરિયાદ એ કાયદાની પ્રક્રિયાના નિર્લજ્જ દુરુપયોગ સિવાય બીજું કંઈ નહોતું. આ એવો કેસ છે જ્યાં કલમ ૪૮૨ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ થવો જોઈતો હતો. વડી અદાલતે કમનસીબે ભજન લાલના કેસમાં સ્થાપિત માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોની નોંધ લીધી ન હતી, જેના કારણે ચુકાદો અસમર્થનીય બન્યો છે. વડી અદાલતનો ચુકાદો રદ કરવામાં આવે છે અને દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહી રદ કરવામાં આવે છે. [૭૯૬-બી-સી, ૭૯૭-જી-એચ; ૭૯૯-ડી-ઈ]

સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા વિરુદ્ધ ભજન લાલ, (૧૯૯૨) સપ્લી. (૧) ૩૩૫ અને આર.પી. કપૂર વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ, એ.આઈ.આર. (૧૯૬૦) એસ.સી. ૮૬૬ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

જનતા દળ વિરુદ્ધ એચ.એસ. ચૌધરી, [૧૯૯૨] ૪ એસ.સી.સી. ૩૦૫; રઘુબીર શરણ (ડો.) વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, એ.આઈ.આર. (૧૯૬૪) એસ.સી. ૧; ધનલક્ષ્મી વિરુદ્ધ આર. પ્રસન્ન કુમાર, [૧૯૯૦] સપ્લી. એસ.સી.સી. ૬૮૬; બિહાર રાજ્ય વિરુદ્ધ પી.પી. શર્મા, એ.આઈ.આર. (૧૯૯૬) એસ.સી. ૩૦૯; રૂપન દેઓલ બજાજ વિરુદ્ધ કંવર પાલ સિંહ ગિલ, [૧૯૯૫] ૬ એસ.સી.સી. ૧૯૪; કેરળ રાજ્ય વિરુદ્ધ ઓ.સી. કુટ્ટન, એ.આઈ.આર. (૧૯૯૯) એસ.સી. ૧૦૪૪; ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ ઓ.પી. શર્મા, [૧૯૯૬] ૭ એસ.સી.સી. ૭૦૫; રશિમ કુમાર વિરુદ્ધ મહેશ કુમાર ભાદા,

[૧૯૯૭] ૨ એસ.સી.સી. ૩૯૭; સતવિંદર કૌર વિરુદ્ધ રાજ્ય (દિલ્હી એન.સી.ટી. સરકાર), એ.આઈ.આર. (૧૯૯૬) એસ.સી. ૨૯૮૩ અને રાજેશ બજાજ વિરુદ્ધ દિલ્હી એન.સી.ટી. રાજ્ય, [૧૯૯૯] ૩ એસ.સી.સી. ૨૫૯ અને કર્ણાટક રાજ્ય વિરુદ્ધ એમ. દેવેન્દ્રપ્પા અને અન્ય, (૨૦૦૨) ૩ એસ.સી.સી. ૮૯ નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

ફોજદારી અપીલી હુકમત: ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૨૪૧/૨૦૦૪

ક્રિ.મિસ્સે. નં. ૩૨૩૫૪/૨૦૦૨ માં પટણા ઉચ્ચ ન્યાયાલયના તા. ૨૮/૦૮/૨૦૦૩ રોજના ચુકાદા અને હુકમ માંથી.

અપીલકર્તાઓ વતી આર.એફ. નરિમાન, મનિષ મોહન, ગૌતમ ગોડારા, ધિરેન્દ્ર કુમાર અને ઉગ્ર શંકર.

સામાવાળાઓ વતી એ.કે. શ્રીવાસ્તવ, એ.કે. પ્રસાદ, કિશન દત્તા, સુશ્રી સુનિતા આર. સિંઘ અને બી.બી. સિંઘ.

ન્યાયાલયનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ અરિજીત પસાયત દ્વારા જાહેર કરવામાં આવ્યો.

પરવાનગી આપવામાં આવી.

અપીલકર્તાઓ પટના હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાની કાયદેસરતા પર સવાલ ઉઠાવે છે, જેમાં જણાવ્યું હતું કે વિદ્વાન ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, પ્રથમ વર્ગ, પટના દ્વારા ફરિયાદ કેસ ક્ર.૧૬૧૩ (સી) ૨૦૦૨ ના કામે સામાવાળા નં.૧ ધ્વારા દાખલ કરાયેલ કેસમાં અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ સમન્સ કાઢવાનો હુકમ યોગ્ય છે.

ટૂંકમાં હકીકતની પૃષ્ઠભૂમિ નીચે મુજબ છે:

સામાવાળા નં.૧ (ત્યારબાદ 'ફરિયાદી' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) એ ૯.૮.૨૦૦૨ ના રોજ ફરિયાદ દાખલ કરી હતી જેમાં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે અપીલકર્તાઓએ ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ (ટૂંકમાં 'આઈ. પી. સી.')

ની કલમ ૪૦૬ અને ૪૦૯ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ કર્યા હતા.ઘટનાની તારીખ ૧૨.૭.૧૯૯૫ થી ૮.૫.૨૦૦૨ ની વચ્ચે હોવાનું સૂચવવામાં આવ્યું હતું.ફરિયાદમાં મૂળભૂત આક્ષેપો એ હતા કે અપીલકર્તા નં.૧ નાઓએ એરિયા મેનેજરના પદ પર નિમણૂક માટે અરજીઓ મંગાવેલી. ફરિયાદી, જે તે સમયે અન્ય કંપનીમાં કામ કરતો હતો, તેણે આ પદ માટે અરજી કરી હતી, તેને ૧૪.૭.૧૯૯૫ પર ઈન્ટરવ્યૂ માટે બોલાવવામાં આવ્યો હતો અને તેને અપીલકર્તા નં.૧ ને બોમ્બે ઓફીસમાં તાલીમ માટે ૧.૮.૧૯૯૫ ના રોજ કહેવામાં આવ્યું હતું અને તાલીમનો સમયગાળો પૂરો થયા પછી ફરિયાદીને પટના ડેપોમાં જાણ કરવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું.તેમને ૧.૯.૧૯૯૫ ના પત્ર દ્વારા ૯.૯.૧૯૯૫ માંથી નિમણૂક આપવામાં આવી હતી જેમાં એવું સૂચવવામાં આવ્યું હતું કે તેમની નિમણૂક ક્ષેત્ર અધિકારી તરીકે કરવામાં આવી હતી, ક્ષેત્ર વ્યવસ્થાપક તરીકે નહીં.સામાવાળાના જણાવ્યા અનુસાર, નિમણૂક પત્ર મળ્યા પછી ફરિયાદીએ સંબંધિત અધિકારીઓને એટલે કે અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓને પૂછ્યું કે જ્યારે તેઓ એરિયા મેનેજરના પદ માટે ઈન્ટરવ્યૂમાં હાજર થયા હતા ત્યારે તેમને ફિલ્ડ ઓફિસર તરીકે કેવી રીતે નિયુક્ત કરવામાં આવી રહ્યા હતા.તેમને ખાતરી

આપવામાં આવી હતી કે એરિયા મેનેજરના પદ માટેનો પત્ર એપ્રિલ, ૧૯૯૬ના પ્રથમ સપ્તાહમાં બહાર પાડવામાં આવશે.

પરંતુ આવો કોઈ પત્ર બહાર પાડવામાં આવ્યો ન હતો અને તેમની એરિયા મેનેજર તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી ન હતી.તેથી, ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી કે આરોપી વ્યક્તિઓએ શરૂઆતમાં એરિયા મેનેજર તરીકે નહીં પણ ફિલ્ડ ઓફિસર તરીકે નિમણૂક કરીને તેમની સાથે છેતરપિંડી કરી હતી, જોકે તેમને ખાતરી આપવામાં આવી હતી કે તે સંબંધમાં નિમણૂક પત્ર જારી કરવામાં આવશે.તેથી, તેઓ ભારતીય દંડ સંહિતા ની કલમ ૪૦૬ અને ૪૦૯ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે સુનાવણીનો સામનો કરવા માટે જવાબદાર હતા.

ફરિયાદીનું નિવેદન ૧૩.૨.૨૦૦૨ પર નોંધવામાં આવ્યું હતું.૮.૧૦.૨૦૦૨ ના આદેશ દ્વારા વિદ્વાન ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટે એવું માન્યું હતું કે અપીલકર્તાઓ સામે ભારતીય દંડ સંહિતા ની કલમ ૪૧૮ હેઠળ કાર્યવાહી કરવા માટે પૂરતી સામગ્રી અસ્તિત્વમાં છે અને તેથી, તેમની હાજરી માટે સમન્સ જારી કરવામાં આવ્યા હતા.ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં 'કોડ') ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ હાઈકોર્ટ સમક્ષ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેમાં આદેશ અને સમન્સની કાયદેસરતાને પડકારવામાં આવી હતી.તે, અન્ય બાબતોની સાથે, રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ફરિયાદ ખોટી કલ્પના હતી; ફરિયાદી સ્વચ્છ હાથ સાથે કોર્ટમાં આવ્યો ન હતો અને ભૌતિક તથ્યોને દબાવી દીધા હતા.એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે ફરિયાદીએ ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૭૮/૨૦૦૨ તેમની

બદલીનો આદેશ દુર્ભાવનાપૂર્ણ હોવાનો દાવો કરતા વિદ્વાન ઉપ-ન્યાયાધીશ સમક્ષ.વચગાળાના રક્ષણ માટેની વિનંતી નકારી કાઢવામાં આવી હતી.કેસ નં.૧૧/૯૯ થી શ્રમ અદાલત સમક્ષ કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં ફરિયાદીએ અમુક ચૂકવણીઓ અને વળતરનો દાવો કર્યો હતો.કોઈ પણ છેતરપિંડીની કોઈ ફરિયાદ ન તો દીવાની દાવામાં કે ન તો શ્રમ અદાલત સમક્ષ પડતર બાબતમાં કરવામાં આવી હતી.ફરિયાદ જૂની હતી, અને કોઈ પણ સંજોગોમાં, સંહિતાની કલમ ૪૬૮ માં આપેલી સમયમર્યાદાના નિર્ધારિત સમયગાળાની બહાર હતી.એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ફરિયાદીએ તેની અગાઉની નોકરીમાંથી રાજીનામું આપ્યું હોવાના કોઈ પુરાવા નથી.ફરિયાદની અરજીને સંપૂર્ણ રીતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે તો પણ કોઈ પણ ગુનો થયો હોવાનું દર્શાવવા માટે કોઈ સામગ્રી ન હતી.સંહિતાની કલમ ૪૧૮ હેઠળ કાર્યવાહી માટે કોઈ આધાર બનાવવામાં આવ્યો ન હતો.૨૦૦૨માં પ્રથમ વખત કથિત ઉદ્ધંધનોનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો.બીજી તરફ ફરિયાદીનું વલણ એ હતું કે આખરે તેનો દાવો ૧૫.૧૨.૨૦૦૧ પર નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ તેની સેવાઓ ૨૯.૪.૨૦૦૨ પર સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી.આમ હોવાથી, ફરિયાદીની અરજી મર્યાદાના સમયગાળાની બહાર દાખલ કરવામાં આવી છે તે જાળવી શકાતી નથી.ઉપર નોંધ્યા મુજબ, આ અરજી હાઈકોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી.

અપીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી આર. એફ. નરીમાને રજૂઆત કરી હતી કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય આ કેસની આવશ્યક વિશેષતાઓને ચૂકી ગયું છે. ફરિયાદ અરજીમાં ૫.૧૨.૨૦૦૧ તારીખના પત્રનો કોઈ સંદર્ભ નથી, જે અરજીમાં વિલંબ થયો ન હતો એવું માનવા માટે હાઈકોર્ટના નિષ્કર્ષનો પાયો બનાવે છે. ફરિયાદ અરજીમાં સ્પષ્ટ રીતે ખોટું નિવેદન આપવામાં આવ્યું હતું કે ફરિયાદીએ ક્યારેય ફિલ્ડ ઓફિસર તરીકે નિમણૂક સ્વીકારી ન હતી. તેનાથી વિપરીત, ૯.૯.૧૯૯૫ પર નિમણૂક પત્રની નીચે તેમના સમર્થનમાં તેમણે પોતાની સહીમાં નીચે મુજબ જણાવ્યું છે:

"હું મારા નિમણૂક પત્રમાં ઉપર જણાવેલા નિયમો અને શરતોમાંથી પસાર થયો છું અને હું તેમને સંપૂર્ણ રીતે સ્વીકારું છું. હું ૧લી ઓગસ્ટ, ૧૯૯૫થી તમારી કંપનીમાં જોડાઈશ. હું જાહેર કરું છું કે મારી જન્મ તારીખ ૧.૩.૧૯૫૯ છે અને તેના સમર્થનમાં હું મારો દસ્તાવેજી પુરાવો રજૂ કરું છું.

અન્ય રસપ્રદ વિશેષતા એ છે કે એક પત્ર ૯.૯.૧૯૯૫ પર લખવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે, જેનું અસ્તિત્વ ખૂબ જ શંકામાં છે. ફરિયાદી દાવો કરે છે કે તેણે લખ્યું છે કે તે જોડાતા પત્રની નકલ મોકલવામાં અસમર્થ હતો. ઉપર નોંધ્યા મુજબ, તેમણે સ્પષ્ટપણે આમ કર્યું છે. તેથી, ફરિયાદીએ પોતાના હેતુને અનુરૂપ બનાવટી દસ્તાવેજો બનાવ્યા છે. લેબર કોર્ટ સમક્ષ પેનિડિંગ મામલામાં, જે ૬.૭.૧૯૯૯ ના રોજ પણ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, ફરિયાદીએ ફિલ્ડ ઓફિસર તરીકેની તેમની નિમણૂકમાં કહેવાતી

ગેરકાયદેસરતાનો કોઈ ઉલ્લેખ કર્યો નથી, અને બીજી તરફ તેણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે તે કંપનીમાં નોકરી કરતો હતો અને ફિલ્ડ ઓફિસર તરીકે નિયુક્ત હતો.ટ્રાન્સફરના આદેશને પડકારતા ૨૦૦૨માં દાખલ કરવામાં આવેલા દાવામાં પણ આવી જ સ્થિતિ છે.૧૯૯૫ થી ૨૦૦૧ વચ્ચેના મૌન માટે કોઈ સમજૂતી નથી.તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હાઈકોર્ટ અરજીને નકારી કાઢવામાં વાજબી ન હતી.ભા.દં.સં. સી. ની કલમ ૪૧૮ ની દ્રષ્ટિએ વધુ ગુનો સ્પષ્ટ રીતે બનાવવામાં આવ્યો નથી.તેથી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા સમન્સ જારી કરવાના નિર્દેશ ન્યાયી ન હતા.

જવાબમાં, ફરિયાદી-પ્રતિવાદી માટે વિદ્વાન વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ નં.૧ તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે તેમની એરિયા મેનેજર તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવશે તેવી ખાતરીના આધારે, ફરિયાદીએ જોડાવાની તારીખે જે નોકરી પર હતા તેમાંથી રાજીનામું આપ્યું હતું.જ્યારે તેમને ફિલ્ડ ઓફિસર તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા ત્યારે તેમણે પોતાનો વિરોધ વ્યક્ત કર્યો હતો.તેમણે સતત ફરિયાદો કરી અને છેવટે જ્યારે તેમનો દાવો ૫.૧૨.૨૦૦૧ ના પત્ર દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યો, ત્યારે તેમણે ફરિયાદ દાખલ કરી અને તેથી, તે સમયની અંદર છે.આ પ્રકારના કિસ્સામાં સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ એ અપવાદ છે, નિયમ નથી.આ કલમ ઉચ્ચ ન્યાયાલયને કોઈ નવી સત્તાઓ પ્રદાન કરતી નથી.તે માત્ર તે સહજ સત્તાને જ બચાવે છે જે સંહિતા લાગુ કરવામાં આવે તે પહેલાં અદાલત પાસે હતી.તેમાં ત્રણ સંજોગોની કલ્પના કરવામાં આવી છે, જેમાં અંતર્ગત અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી શકાય છે, એટલે કે (૧) સંહિતા હેઠળના

આદેશને અમલમાં મૂકવો, (૨) અદાલતી પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને અટકાવવો અને (૩) અન્યથા ન્યાયના હેતુઓને સુરક્ષિત કરવા.અંતર્ગત અધિકારક્ષેત્રની ક્વાયતને સંચાલિત કરતા હોય તેવા કોઈ પણ લવચીક નિયમને નિર્ધારિત કરવો શક્ય કે ઈચ્છનીય નથી.પ્રક્રિયા સાથે વ્યવહાર કરતો કોઈ કાયદાકીય કાયદો સંભવિત રીતે ઉદ્ભવતા તમામ કેસો માટે પ્રદાન કરી શકે નહીં.તેથી, અદાલતો પાસે કાયદાની સ્પષ્ટ જોગવાઈઓ ઉપરાંત અંતર્ગત સત્તાઓ છે જે કાયદા દ્વારા તેમના પર લાદવામાં આવેલા કાર્યો અને ફરજોના યોગ્ય નિર્વહન માટે જરૂરી છે.તે સિદ્ધાંત છે જે કલમમાં અભિવ્યક્તિ શોધે છે જે ફક્ત ઉચ્ચ અદાલતોની અંતર્ગત સત્તાઓને માન્યતા આપે છે અને જાળવી રાખે છે.તમામ અદાલતો, પછી ભલે તે દીવાની હોય કે ફોજદારી હોય, તેમના બંધારણમાં અંતર્ગત કોઈ સ્પષ્ટ જોગવાઈની ગેરહાજરીમાં, ન્યાયના વહીવટ દરમિયાન યોગ્ય કરવા અને ખોટી બાબતોને પૂર્વવત્ કરવા માટે જરૂરી તમામ સત્તાઓ આ સિદ્ધાંત પર ધરાવે છે "કવાન્ડો લેક્સ એલિક્વિડ એલિક્વિડ સ્વીકારે છે, સ્વીકારે છે અને સ્વીકારે છે" (જ્યારે કાયદો વ્યક્તિને એવું કંઈપણ આપે છે જે તે વ્યક્તિને આપે છે જેના વિના તે અસ્તિત્વમાં નથી).આ કલમ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે, અદાલત અપીલ અથવા પુનરાવર્તનની અદાલત તરીકે કામ કરતી નથી.આ કલમ હેઠળ અંતર્ગત અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ વ્યાપક હોવા છતાં, સાવચેતીપૂર્વક અને સાવચેતી સાથે કરવો પડશે અને ત્યારે જ જ્યારે આવી ક્વાયત વિભાગમાં જ ખાસ નિર્ધારિત પરીક્ષણો દ્વારા ન્યાયી ઠેરવવામાં આવે.જે વહીવટીતંત્રમાં માત્ર અદાલતો જ અસ્તિત્વ ધરાવે છે તેના માટે વાસ્તવિક અને

નોંધપાત્ર ન્યાય કરવા માટે ડેબિટો ન્યાયનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. ન્યાયની પ્રગતિ માટે અદાલતની સત્તા અસ્તિત્વમાં છે અને જો અન્યાય પેદા કરવા માટે તે સત્તાનો દુરુપયોગ કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવે, તો અદાલતને દુરુપયોગ અટકાવવાની સત્તા છે. અન્યાયમાં પરિણમે અને ન્યાયને પ્રોત્સાહન આપતા અટકાવે તેવી કોઈપણ કાર્યવાહીને મંજૂરી આપવી એ અદાલતની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ હશે. સત્તાનો ઉપયોગ કરીને અદાલત કોઈપણ કાર્યવાહીને રદ કરવા માટે ન્યાયી ગણાશે જો તેને લાગે કે તેની શરૂઆત/ચાલુ રાખવી એ અદાલતની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ અથવા આ કાર્યવાહીને રદ કરવી અન્યથા ન્યાયના હેતુઓને પૂર્ણ કરશે. જ્યારે ફરિયાદ દ્વારા કોઈ ગુનો જાહેર કરવામાં ન આવે, ત્યારે અદાલત હકીકતના પ્રશ્નની તપાસ કરી શકે છે. જ્યારે ફરિયાદને રદ કરવાની માંગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે ફરિયાદીએ શું આરોપ લગાવ્યો છે અને જો આરોપોને સંપૂર્ણ રીતે સ્વીકારવામાં આવે તો પણ કોઈ ગુનો કરવામાં આવે છે કે કેમ તેનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે સામગ્રીની તપાસ કરવાની મંજૂરી છે. આર. પી. કપૂર વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય (એ. આઈ. આર. ૧૯૬૦ એસ. સી. ૮૬૬) માં આ અદાલતે કેટલાક વર્ગના કેસોનો સારાંશ આપ્યો હતો જ્યાં કાર્યવાહીને રદ કરવા માટે અંતર્ગત શક્તિનો ઉપયોગ કરી શકાય છે અને થવો જોઈએ.

(૧) જ્યાં તે સ્પષ્ટપણે દેખાય છે કે સંસ્થા અથવા ચાલુ રાખવા સામે કાનૂની પ્રતિબંધ છે, દા. ત. મંજૂરીની ઇચ્છા;

(૨) જ્યાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં કરવામાં આવેલા આરોપો અથવા ફરિયાદ તેના અંકિત મૂલ્ય પર લેવામાં આવી હોય અને સંપૂર્ણ રીતે સ્વીકારવામાં આવી હોય, તે કથિત ગુનાની રચના કરતું નથી;

(૩) જ્યાં આરોપો ગુનાની રચના કરે છે, પરંતુ ત્યાં કોઈ કાનૂની પુરાવા રજૂ કરવામાં આવતા નથી અથવા સ્પષ્ટપણે અથવા સ્પષ્ટ રીતે રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવા આરોપને સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે.

છેલ્લા કેસ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, એવા કેસ વચ્ચેના તફાવતને ધ્યાનમાં રાખવો મહત્વપૂર્ણ છે કે જ્યાં કોઈ કાનૂની પુરાવા નથી અથવા જ્યાં એવા પુરાવા છે જે કરવામાં આવેલા આરોપો સાથે સ્પષ્ટ રીતે અસંગત છે, અને એવા કેસ કે જ્યાં કાનૂની પુરાવા છે, જે પ્રશંસા પર, આરોપોનું સમર્થન કરી શકે છે અથવા ન પણ કરી શકે.સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી વખતે, ઉચ્ચ અદાલત સામાન્ય રીતે તપાસ શરૂ કરશે નહીં કે શું પ્રશ્નમાં પુરાવા વિશ્વસનીય છે કે નહીં અથવા તેની વાજબી પ્રશંસા પર આરોપ ટકાવી રાખવામાં આવશે કે નહીં.તે ટ્રાયલ જજનું કાર્ય છે.ન્યાયિક પ્રક્રિયા દમન અથવા બિનજરૂરી સતામણીનું સાધન ન હોવી જોઈએ.અદાલતે વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવામાં સાવધ અને ન્યાયી બનવું જોઈએ અને પ્રક્રિયા જારી કરતા પહેલા તમામ સંબંધિત તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ, નહીં તો તે કોઈ પણ વ્યક્તિને બિનજરૂરી રીતે હેરાન કરવા માટે બદલો લેવાનું ખાનગી ફરિયાદીના હાથમાં એક સાધન હશે.તે જ સમયે આ કલમ ફરિયાદી પક્ષને શોર્ટ-સર્કિટ કરવા અને તેનું અચાનક મૃત્યુ લાવવા માટે આરોપીને સોંપવામાં આવેલું સાધન

નથી.સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળ સત્તાના ઉપયોગનો અવકાશ અને કોઈ પણ અદાલતની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે અથવા અન્યથા ન્યાયના હેતુઓને સુરક્ષિત કરવા માટે ગુનાહિત ગુનાઓ સંબંધિત ઉચ્ચ અદાલત તેની સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકે તેવા કેસોની શ્રેણીઓ આ અદાલત દ્વારા હરિયાણા રાજ્ય વિરુદ્ધ ભજન લાલ (૧૯૯૨ સપ્લિમેન્ટ (૧) ૩૩૫) માં કેટલીક વિગતવાર નક્કી કરવામાં આવી હતી.જો કે, સાવચેતીની નોંધ ઉમેરવામાં આવી હતી કે સત્તાનો ઉપયોગ સાવચેતીપૂર્વક થવો જોઈએ અને તે પણ દુર્લભતમ કિસ્સાઓમાં.આ અદાલત દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલી દૃષ્ટાંતરૂપ શ્રેણીઓ નીચે મુજબ છે:

"(૧) જ્યાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલ અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો, ભલે તેમને તેમના અંકિત મૂલ્ય પર લેવામાં આવે અને તેમની સંપૂર્ણતામાં સ્વીકારવામાં આવે, તે પ્રથમ દૃષ્ટિએ કોઈ ગુનાની રચના કરતું નથી અથવા આરોપી સામે કેસ બનાવતા નથી.

(૨) જ્યાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં આરોપો અને એફ.આઈ.આર. સાથેની અન્ય સામગ્રી, જો કોઈ હોય તો, સંજોય ગુનાનો ખુલાસો કરતી નથી, ત્યાં સંહિતાની કલમ ૧૫૫(૨) ના કાર્યક્ષેત્રમાં મેજિસ્ટ્રેટના આદેશ સિવાય સંહિતાની કલમ ૧૫૬(૧) હેઠળ પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા તપાસને ન્યાયી ઠેરવે છે.

(૩) જ્યાં એફ.આઈ.આર. અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા અનિયંત્રિત આક્ષેપો અને તેના સમર્થનમાં એકત્રિત કરવામાં આવેલા પુરાવા કોઈ પણ ગુનાનો ખુલાસો કરતા નથી અને આરોપી સામે કેસ બનાવે છે.

(૪) જ્યાં એફ.આઈ.આર. માં આરોપો સંજોય ગુનાની રચના કરતા નથી પરંતુ માત્ર બિન-સંજોય ગુનાની રચના કરે છે, ત્યાં સંહિતાની કલમ ૧૫૫(૨) હેઠળ મેજિસ્ટ્રેટના આદેશ વિના પોલીસ અધિકારી દ્વારા કોઈ તપાસની મજૂરી આપવામાં આવતી નથી.

(૫) જ્યાં એફ.આઈ.આર. અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો એટલા વાહિયાત અને સ્વાભાવિક રીતે અસંભવિત હોય કે જેના આધારે કોઈ પણ સમજદાર વ્યક્તિ ક્યારેય ન્યાયી નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકે નહીં કે આરોપી સામે કાર્યવાહી કરવા માટે પૂરતો આધાર છે.

(૬) જ્યાં સંહિતા અથવા સંબંધિત અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈઓમાં (જે હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે છે) સંસ્થા અને કાર્યવાહી ચાલુ રાખવા અને/અથવા જ્યાં સંબંધિત સંહિતા અથવા અધિનિયમમાં કોઈ ચોક્કસ જોગવાઈ હોય ત્યાં સ્પષ્ટ કાનૂની પ્રતિબંધ હોય, જે પીડિત પક્ષની ફરિયાદ માટે અસરકારક નિવારણ પૂરું પાડે છે.

(૭) જ્યાં ફોજદારી કાર્યવાહી સ્પષ્ટપણે દુર્ભાવનાપૂર્ણ રીતે હાથ ધરવામાં આવે છે અને/અથવા જ્યાં કાર્યવાહી દુર્ભાવનાપૂર્ણ રીતે આરોપી પર બદલો લેવાના ગુપ્ત હેતુથી અને ખાનગી અને વ્યક્તિગત ક્ષેત્રને કારણે તેનો વિરોધ કરવાના દૃષ્ટિકોણથી શરૂ કરવામાં આવે છે.

ઉપર નોંધ્યા મુજબ, સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળ ઉચ્ચ અદાલત પાસે જે સત્તાઓ છે તે ખૂબ જ વ્યાપક છે અને સત્તાની સંપૂર્ણતાને તેની ક્વાયતમાં ખૂબ સાવધાની રાખવાની જરૂર છે. આ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને તેનો નિર્ણય યોગ્ય સિદ્ધાંતો પર આધારિત છે તે જોવા માટે અદાલતે સાવચેત રહેવું જોઈએ. કાયદેસરની કાર્યવાહીને દબાવવા માટે સહજ શક્તિનો ઉપયોગ થવો

જોઈએ નહીં.રાજ્યની સર્વોચ્ચ અદાલત હોવાને કારણે ઉચ્ચ અદાલતે સામાન્ય રીતે એવા કેસમાં પ્રથમ દૃષ્ટિએ નિર્ણય આપવાનું ટાળવું જોઈએ જ્યાં સમગ્ર તથ્યો અપૂર્ણ અને અસ્પષ્ટ હોય, ખાસ કરીને જ્યારે પુરાવા એકત્રિત કરવામાં આવ્યા ન હોય અને અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હોય અને તેમાં સામેલ મુદ્દાઓ, પછી ભલે તે તથ્યાત્મક હોય કે કાનૂની, મોટા હોય અને પર્યાપ્ત સામગ્રી વિના તેમના સાચા પરિપ્રેક્ષ્યમાં જોઈ શકાતા ન હોય.અલબત્ત, એવા કેસોના સંદર્ભમાં કોઈ સખત અને ઝડપી નિયમ નિર્ધારિત કરી શકાતો નથી કે જેમાં ઉચ્ચ અદાલત કોઈપણ તબક્કે કાર્યવાહીને રદ કરવાના તેના અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરશે.(જુઓ:જનતા દળ વિરુદ્ધ એચ. એસ. ચૌધરી (૧૯૯૨ (૪) એસ.સી.સી. ૩૦૫), અને રઘુબીર સરન (ડૉ.) વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય (એ.આઈ.આર. ૧૯૬૪ એસ.સી. ૧).તમામ સંભાવનાઓને ધ્યાનમાં રાખીને ફરિયાદીના કેસનું વિશ્લેષણ કરવું ઉચ્ચ અદાલત માટે યોગ્ય રહેશે નહીં જેથી તે નક્કી કરી શકાય કે દોષિત ઠેરવવો ટકાઉ રહેશે કે નહીં અને આવા પરિસરમાં એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકાય કે કાર્યવાહી રદ કરવાની છે.તેની સમક્ષની સામગ્રીનું મૂલ્યાંકન કરવું અને ફરિયાદ સાથે આગળ વધી શકાતી નથી તેવું તારણ કાઢવું ભૂલભરેલું ગણાશે.ફરિયાદ પર શરૂ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીમાં, કાર્યવાહીને રદ કરવાની અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ માત્ર એવા કિસ્સામાં કરવામાં આવે છે જ્યાં ફરિયાદ કોઈ પણ ગુનાનો ખુલાસો કરતી નથી અથવા તુરંત, ત્રાસદાયક અથવા દમનકારી હોય. જો ફરિયાદમાં દર્શાવેલ આક્ષેપો એ ગુનાની રચના કરતા નથી કે જેની મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નોંધ લેવામાં આવી

છે, તો ઉચ્ચ અદાલત સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળ અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને તેને રદ કરવા માટે ખુદ્દી છે.જો કે, તે જરૂરી નથી કે કેસ દોષિત ઠેરવવામાં આવશે કે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવશે તે જાણવા માટે સુનાવણી પહેલાં કેસનું ઝીણવટપૂર્વક વિશ્લેષણ થવું જોઈએ.ફરિયાદને સંપૂર્ણ રીતે વાંચવી પડશે.જો એવું જણાય કે ફરિયાદકર્તાના શપથ પર આપેલા નિવેદનના પ્રકાશમાં આરોપોની વિચારણા પર કે ગુનાના ઘટકો અથવા ગુનાઓ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે અને ફરિયાદ દુર્ભાવનાપૂર્ણ, તુરંચ અથવા હેરાન કરનારી છે તે બતાવવા માટે કોઈ સામગ્રી નથી, તો તે ઘટનામાં ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા દખલગીરી માટે કોઈ વાજબીપણું રહેશે નહીં.જ્યારે પોલીસ સ્ટેશનમાં માહિતી દાખલ કરવામાં આવે છે અને ગુનો નોંધવામાં આવે છે, ત્યારે માહિતી આપનારની દુર્ભાવના ગૌણ મહત્વ ધરાવે છે.તે તપાસ દરમિયાન એકત્રિત કરવામાં આવેલી સામગ્રી અને અદાલતમાં રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવા છે જે આરોપી વ્યક્તિનું ભાવિ નક્કી કરે છે.માહિતી આપનાર સામે દુર્ભાવનાપૂર્ણ આક્ષેપો કોઈ પરિણામ ધરાવતા નથી અને કાર્યવાહીને રદ કરવા માટેનો આધાર ન હોઈ શકે.

(જુઓ:ધનલક્ષ્મી વિ. આર. પ્રસન્ના કુમાર (૧૯૯૦ સપ્લિમેન્ટ એસ.સી.સી. ૬૮૬), બિહાર રાજ્ય વિ. પી. પી. શર્મા (એ.આઈ.આર. ૧૯૯૬ એસ.સી. ૩૦૯), રૂપન દેઓલ બજાજ વિ. કંવર પાલ સિંહ ગિલ (૧૯૯૫ (૬) એસ.સી.સી. ૧૯૪), કેરળ રાજ્ય વિ. ઓ. સી. કુટ્ટન (એ.આઈ.આર. ૧૯૯૯ એસ.સી. ૧૦૪૪), ઉત્તરપ્રદેશ વિ. ઓ. પી. શર્મા (૧૯૯૬ (૭) એસ.સી.સી. ૭૦૫), રશ્મિ કુમાર વિ. મહેશ કુમાર ભડા (૧૯૯૭ (૨) એસ.સી.સી. ૩૯૭),

સતવિંદર કૌર વિ. રાજ્ય (દિલ્હી રાષ્ટ્રીય રાજધાની ક્ષેત્રની સરકાર)
(એ.આઈ.આર. ૧૯૯૬ એસ.સી. ૨૯૮૩) અને રાજેશ બજાજ વિ. દિલ્હીની
રાજ્ય રાષ્ટ્રીય રાજધાની ક્ષેત્ર (૧૯૯૯ (૩) એસ.સી.સી. ૨૫૯.

ઉપરોક્ત સ્થિતિ તાજેતરમાં કર્ણાટક રાજ્ય વિરુદ્ધ એમ. દેવેન્દ્રપ્પા અને
અન્ય (૨૦૦૨ (૩) એસ.સી.સી. ૮૯) માં પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.

ઉપર દર્શાવેલ વાસ્તવિક સ્થિતિ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ફરિયાદી
અદાલતમાં સ્વચ્છ હાથ સાથે આવ્યો ન હતો. ૧૯૯૫ અને ૨૦૦૧ વચ્ચે
નિષ્ક્રિયતા માટે કોઈ સમજૂતી આપવામાં આવી ન હતી. ઉચ્ચ અદાલત એ
હકીકતથી પ્રભાવિત થઈ હોવાનું જણાય છે કે અપીલકર્તાઓએ ૫.૧૨.૨૦૦૧
પર ફરિયાદીના દાવાને નકારી કાઢ્યો છે. તે નોંધવામાં નિષ્ફળ ગયું કે
૫.૧૨.૨૦૦૧ તારીખનો સંદેશાવ્યવહાર ૨૪.૧૧.૨૦૦૧ તારીખના ફરિયાદીના
પત્રના જવાબમાં હતો.

સંહિતાની કલમ ૪૬૮ મર્યાદાનો સમયગાળો વીતી ગયા પછી સંજ્ઞાન
લેવામાં વિલંબ સાથે સંબંધિત છે. તે નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:

"૪૬૮. મર્યાદાની મર્યાદા વીતી ગયા પછી કોન્સિડરેન્સ લેવા માટે પ્રતિબંધ:

(૧) આ સંહિતામાં અન્યત્ર જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, કોઈ
પણ અદાલત મર્યાદાનો સમયગાળો પૂરો થયા પછી પેટા-કલમ (૨) માં
નિર્દિષ્ટ શ્રેણીના ગુનાની નોંધ લેશે નહીં.

(૨) મર્યાદાનો સમયગાળો હશે -

(એ) છ મહિના, જો ગુનો માત્ર દંડ સાથે સજાપાત્ર હોય;

(બી) એક વર્ષ, જો ગુનો એક વર્ષથી વધુ ન હોય તેવી કેદની સજાને પાત્ર હોય;

(સી) ત્રણ વર્ષ, જો ગુનો એક વર્ષથી વધુ પરંતુ ત્રણ વર્ષથી વધુ ન હોય તેવી કેદની સજાને પાત્ર હોય.

(૩) આ કલમના હેતુઓ માટે, એકસાથે કાર્યવાહી કરી શકાય તેવા ગુનાઓના સંબંધમાં મર્યાદાનો સમયગાળો તે ગુનાના સંદર્ભમાં નક્કી કરવામાં આવશે જે વધુ ગંભીર સજા અથવા, કેસ હોય તેટલું, સૌથી ગંભીર સજા સાથે સજાપાત્ર છે.

વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ ભા.દં.સં. સી. ની કલમ ૪૧૮ હેઠળ ગુનાના સંદર્ભમાં પ્રક્રિયા જારી કરી છે. આ ગુના માટે આપવામાં આવેલી સજા ત્રણ વર્ષની કેદ છે.કલમ ૪૬૮ (૨) (સી) ની શરતોમાં મર્યાદાનો સમયગાળો ૩ વર્ષનો છે.આમ હોવાથી, અદાલત ગુનાની નોંધ લઈ શકી ન હોત.સંહિતાની કલમ ૪૭૩ અમુક કિસ્સાઓમાં સમયગાળો લંબાવવાની જોગવાઈ કરે છે.આ શક્તિનો ઉપયોગ ત્યારે જ થઈ શકે છે જ્યારે અદાલતને તથ્યો અને કેસના સંજોગોમાં સંતોષ થાય કે વિલંબને યોગ્ય રીતે સમજાવવામાં આવ્યો છે અથવા ન્યાયના હિતમાં આવું કરવું જરૂરી છે.વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટનો આદેશ સંહિતાની કલમ ૪૬૮ અથવા કલમ ૪૭૩ નો પણ ઉલ્લેખ કરતો નથી.ઉચ્ચ અદાલતે સ્પષ્ટપણે ભૂલ કરી હતી કે ફરિયાદને સમયમર્યાદાથી અસર થઈ નથી. ઉપર નોંધ્યા મુજબ, એવો કોઈ સંદર્ભ પણ નહોતો કે ૫.૧૨.૨૦૦૧ તારીખનો પત્ર ૨૪.૧૧.૨૦૦૧ તારીખના ફરિયાદીના પત્રના જવાબમાં હતો.વાસ્તવિક સ્થિતિ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે

ફરિયાદ કાયદાની પ્રક્રિયાના સંપૂર્ણ દુરુપયોગ સિવાય બીજું કંઈ નહોતું અને આ એક એવો કેસ છે જ્યાં કલમ ૪૮૨ હેઠળની શક્તિનો ઉપયોગ થવો જોઈએ.કમનસીબે ઉચ્ચ અદાલતે ભજન સિંહના કેસમાં (ઉપરોક્ત) નિર્ધારિત માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોની નોંધ લીધી ન હતી, જેનાથી ચુકાદો અસમર્થનીય બન્યો હતો.હાઈકોર્ટના ચુકાદાને રદ કરવામાં આવે છે, દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહી રદ કરવામાં આવે છે. અપીલને મંજૂરી છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.